

**ПРОФИЛАКТИКА ИНСПЕКТОРИНИНГ ФАРЗАНД ТАРБИЯСИГА БЕФАРҚ
МУНОСАБАТДА БЎЛАЁТГАН ОТА-ОНАЛАРНИ АНИҚЛАШДА МАҲАЛЛА ЕТТИЛИГИ
БИЛАН ЎЗARO ҲАМКОРЛИГИНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ**

Абдухалилов Ҳожиакбар Дилмурод ўғли

*Ўзбекистон Республикаси ИИВ Академияси
Маъмурий ҳуқуқ кафедраси катта ўқитувчиси*

E-mail: abdukhalilovkhojiakbar99@gmail.com

ORCID: 0000-0002-8479-7672

Абдуғаффоров Жамшидбек Адхамжон ўғли

Ўзбекистон Республикаси ИИВ Академияси Курсанти

Аннотация: *Ушбу мақолада профилактика инспекторлари томонидан фарзанд тарбиясига бефарқ муносабатда бўлаётган ота-оналарни аниқлашда маҳалла еттилиги билан ўзаро ҳамкорлик масалалари амалдаги қонунчилик нормалари асосида таҳлил қилинган. Ундан ташқари, таҳлилларм натижасида аниқланган камчиликлар ва муаммолар юзасидан фаолият ва қонунчиликни такомиллаштириш юзасидан асослантирилган таклиф ишлаб чиқилган.*

Калит сўзлар: *профилактика инспектори, маҳалла еттилиги, назоратсиз қолган болалар, ҳуқуқбузарликлар профилактикаси, чора-тадбирлар, вояга етмаганлар.*

**СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ ВЗАИМОДЕЙСТВИЯ ИНСПЕКТОРА ПРОФИЛАКТИКИ
С СЕМЕРКОЙ МАХАЛЛИ ПРИ ВЫЯВЛЕНИИ РОДИТЕЛЕЙ, БЕЗРАЗЛИЧНО ОТНОСЯЩИХСЯ
К ВОСПИТАНИЮ ДЕТЕЙ**

Абдухалилов Хожиакбар Дилмурол ўгли

старший преподаватель Академии МВД Республики Узбекистан

E-mail: abdukhalilovkhojiakbar99@gmail.com

ORCID: 0000-0002-8479-7672

Абдуғаффоров Жамшидбек Адхамжон ўгли,

Курсант Академии МВД Республикаси Узбекистан

Аннотация: *В данной статье на основе норм действующего законодательства проанализированы вопросы взаимодействия инспекторов профилактики с махаллинской семеркой при выявлении родителей, проявляющих безразличие к воспитанию детей. Кроме того, по выявленным в результате анализа недостаткам и проблемам разработаны обоснованные предложения по совершенствованию деятельности и законодательства.*

Ключевые слова: инспектор профилактики, махаллинская семерка, безнадзорные дети, профилактика правонарушений, меры, несовершеннолетние.

IMPROVING THE INTERACTION BETWEEN PREVENTION INSPECTORS AND MAHALLA COUNCILS IN IDENTIFYING PARENTS WHO ARE INDIFFERENT TO THEIR CHILDREN'S UPBRINGING

Abdukhalilov Khojiakbar Dilmuroli ugli

Senior Lecturer at the Academy of the Ministry of Internal Affairs of the Republic of Uzbekistan

E-mail: abdukhalilovkhojiakbar99@gmail.com

ORCID: 0000-0002-8479-7672

Abdugafforov Jamshidbek Adhamjon ugli

Cadet of the Academy of the Ministry of Internal Affairs of the Republic of Uzbekistan

Abstract: *This article analyzes the interaction of prevention inspectors with the mahalla seven in identifying parents who are indifferent to child-rearing based on the norms of current legislation. In addition, based on the shortcomings and problems identified as a result of the analysis, substantiated proposals have been developed for improving the activities and legislation.*

Keywords: *prevention inspector, mahalla seven, neglected children, prevention of offenses, measures, minors.*

Хуқуқий жиҳатдан, маҳалла фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариши амалга ошириладиган ҳудудий бирлик ҳисобланади. Унинг ҳуқуқий асоси 1993 йилдаги 915-ХII-сонли Қонун билан яратилган. Бошиданоқ тушуниш лозим бўлган асосий жиҳат унинг мақомидадир: қонунчиликка кўра, фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари давлат ҳокимияти органлари тизимига кирмайди ва ўз ваколатларини тегишли ҳудудда мустақил равишда амалга оширади.

Анъанага кўра, маҳалла расмий бошқарувдан анча кенгроқ бўлган энг муҳим ижтимоий вазифаларни бажарган. У "ижтимоий келишувга эришиш", "анъаналарни сақлаш," шунингдек, "меҳр-шафқат ва эзгулик" каби қадриятларни намоён этишга йўналтирилган ижтимоий ҳаёт маркази бўлиб келган ва шундай бўлиб қолмоқда.

Бироқ, ўзининг анъанавий мақомига қарамай, сўнгги йилларда давлат ислохотлари доирасида маҳалланинг роли сезиларли даражада ўзгаришга учради.

2017 йилдан бошлаб маҳаллага оид давлат сиёсати стратегик ўзгаришга юз тутди. Унинг ролини сезиларли даражада кучайтириш ва жамоат хавфсизлигини таъминлаш тизимига қўшиш йўналиши танланди. Бу ўзгаришнинг сабаблари стратегик хусусиятга эга: давлат "ҳуқуқбузарликларнинг эрта олдини олиш" ва "ёш авлодни ғоявий

тахдидлардан ҳимоя қилиш" вазифаларини ҳал этиш учун маҳалланинг ноёб ижтимоий салоҳиятидан фойдаланишга интилни.

Ушбу ислохотларнинг Президент Фармонларида (хусусан, ПФ-4944 ва ПФ-209) белгиланган мақсадларини уҳта асосий йўналишга жамлаш мумкин:

1. Халқчил тузилмага айланиш. Асосий мақсад - маҳаллани "аҳолига энг яқин, халқчил тузилма"га айлантириш. Кейинчалик, 2023 йилда ушбу мақом маҳаллага "аҳоли муаммоларини ҳал қилишнинг бирламчи бўғини" сифатида таъриф бериш орқали янада мустаҳкамланди.

2. Ҳуқуқ-тартиботни таъминлашдаги ролини кучайтириш. "Жамоат тартиби ва хавфсизлигини таъминлаш, ҳуқуқбузарликларнинг эрта олдини олишда маҳаллаларнинг бевосита иштирокини кенгайтириш" зарурлиги тўғридан-тўғри кўрсатиб ўтилди. Бу эътиборни фақат ижтимоий ишдан профилактикада фаол иштирок этишга ўзгартирди.

3. Институтсионал қўллаб-қувватлашни яратиш. Маҳаллаларнинг янги вазифаларини бажаришига кўмаклашиш мақсадида Ўзбекистон маҳаллалари уюшмаси ташкил этилди. Ушбу тузилма аҳоли ва давлат ўртасида "кўприк" вазифасини бажариб, маҳалланинг мустақил институт сифатида шаклланишига ёрдам беради.

Ушбу улкан вазифаларни амалга ошириш учун бевосита жойларда ишлайдиган асосий иштирокчиларнинг роллари кучайтирилди ва қайта кўриб чиқилди.

Янги тизимда марказий фигура ҳуқуқбузарликлар профилактикаси инспектори бўлди. Бу ички ишлар органлари ходими (ИИВ) - яъни марказлашган ҳуқуқни муҳофаза қилиш тизими вакили эканлигини тушуниш муҳим.

Профилактика инспекторининг фуқаролар йиғини раисининг ҳуқуқ-тартибот масалалари бўйича ўринбосари вазифасини бажариши унинг мақомидаги муҳим ўзгариш бўлди. Бу қарор амалда давлат ҳуқуқни муҳофаза қилиш органи вакилини жамоатчилик ўзини ўзи бошқариш органи раҳбариятига тенглаштириб қўйди.

Бундай қўшилиш мураккаб "операцион икки ёқламалик"ни - икки хил фаолият мантиғи ўртасидаги зиддиятни келтириб чиқарди. Бир томондан, инспектор Ички ишлар вазирлигининг иерархик, қонунга риоя қилиш ва ҳисобот бериш мантиғи доирасида фаолият юритади. Бошқа томондан, у маҳалла ичида ишлайди, унинг фаолияти тарихан ишонч, келишув ва ижтимоий ёрдамга, яъни жамоатчилик, келишув мантиғига асосланади. Бу икки ёқламалик потенциал вазифалар тўқнашувини келтириб чиқаради, бунда ҳуқуқни муҳофаза қилиш вазифаси самарали ижтимоий иш учун зарур бўлган ишончга путур етказиши мумкин.

Маҳалла институти Ўзбекистоннинг ижтимоий тўқимасига чуқур сингиб кетган фуқароларнинг ўзини ўзи бошқаришнинг ноёб ва стратегик жиҳатдан муҳим органидир. Бу тизимда профилактика инспектори аҳолига энг яқин бўғинда ҳуқуқ-тартибот ва ижтимоий барқарорликни таъминловчи асосий бўғин ҳисобланади. Унинг оилалар билан самарали ҳамкорлиги шунчаки хизмат вазифаси эмас, балки ижтимоий фаровонликнинг, хавф-хатарларни ўз вақтида аниқлаш ва ҳуқуқбузарликларнинг,

айниқса вояга етмаганлар ўртасидаги ҳуқуқбузарликларнинг олдини олишнинг асосий омилидир.

Ушбу ҳисоботда кўриб чиқиладиган асосий масала ота-оналар ўз фарзандларининг тарбияси ва ривожланишига бефарқ муносабатда бўлган оилаларни аниқлаш ва улар билан ишлашни ташкил этишдир. Бундай эътиборсизлик кўпинча болалар қаровсизлигининг бош сабаби бўлиб, ўсмирларнинг майда жиноятчиликка аралашishi, дайдилик қилиши ва таълим тизимини эрта тарк этиши каби оқибатларга олиб келади. Ушбу ҳисоботнинг мақсади мавжуд вазиятнинг тизимли таҳлилин тақдим этиш, инспектор ва оила ўртасидаги муносабатлардаги асосий тўсиқларни аниқлаш ҳамда уни такомиллаштиришнинг аниқ, тизимли йўлларини таклиф этишдан иборат.

Қўйилган мақсадга эришиш учун ҳисоботда инспекторнинг вазифалари ва ваколатлари изчил кўриб чиқилади, ота-оналар эътиборсизлигига олиб келадиган чуқур ижтимоий-иқтисодий ва руҳий омиллар таҳлил қилинади, ишдаги асосий тўсиқлар аниқланади ва ниҳоят, амалий тавсиялар тўплами шакллантирилади.

Муаммонинг мураккаблигини кўрсатиш учун шартли мисолни кўриб чиқайлик: "А." оиласи, отаси узоқ муддатли меҳнат миграциясида, онаси эса оилани таъминлаш учун иккита ишда ишлайди. Уларнинг 14 ёшли ўғли кўп вақтини ўз ҳолига ташлаб қўйилган, унинг мактабдаги ўзлаштириши кескин пасайиб кетган ва у вақтини шубҳали компанияда ўтказа бошлаган. Инспекторнинг ташрифи она томонидан ёрдам таклифи сифатида эмас, балки ҳисобга қўйиш таҳдиди ва қўшимча тазйиқ сифатида қабул қилинади. Ушбу сценарий инспектор олдида турган муаммоларни чуқурроқ таҳлил қилиш учун асос бўлади.

Профилактика инспекторининг роли, лавозим мажбуриятлари ва касбий муаммоларини чуқур тушуниш унинг оилалар билан ишлашини такомиллаштириш бўйича самарали стратегияларни ишлаб чиқишнинг зарурий шартидир. Инспектор ижтимоий ишнинг олдинги сафида туради ва унинг фаолияти нафақат ҳуқуқий билимларни, балки ривожланган психологик-педагогик кўникмаларни ҳам талаб қилади.

Профилактика инспекторининг оилалар ва вояга етмаганлар билан ишлаш бўйича асосий лавозим мажбуриятларига қуйидагилар киради:

Профилактик ҳисобга олиш: Ижтимоий жиҳатдан хавfli аҳволда ёки хавф остида бўлган вояга етмаганлар ва оилаларни аниқлаш ва ҳисобга олиш.

Якка тартибдаги иш: Оиладаги турмуш шароити, турмуш тарзи ва ўзаро муносабатларни ўрганиш учун мунтазам суҳбатлар ўтказиш, уйларига ташриф буюриш.

Ҳуқуқбузарликларни аниқлаш: Шафқатсиз муносабат, ота-оналик мажбуриятларини бажармаслик ва болаларни ноқонуний фаолиятга жалб қилиш ҳолатларига ўз вақтида эътибор қаратиш.

Муассасалар билан ҳамкорлик: Мактаблар, васийлик ва ҳомийлик органлари, тиббиёт муассасалари ва маҳалла жамоат тузилмалари билан ҳаракатларни мувофиқлаштириш.

Ҳуқуқий маърифат: Ота-оналар ва болаларга уларнинг ҳуқуқлари, мажбуриятлари ва жавобгарликлари ҳақида маълумот бериш.

Инспектор ўз кундалик фаолиятида бир қатор жиддий қийинчиликларга дуч келади. Буларнинг энг асосийси юқори хизмат юклагаси ва катта ҳажмдаги "қоғозбозлик" ҳисоботидир, бу эса чуқур, индивидуал иш учун вақт қолдирмайди. Бундан ташқари, кўпинча болалар психологияси ва оилавий низолар соҳасидаги махсус билимлар етишмайди. Ниҳоят, профилактика ишлари "галочка" учун даврий ташрифлар билан чекланиб, оилавий муаммоларнинг моҳиятига чуқур киришмасдан қолиш хавфи мавжуд.

Самарали мулоқот ўрнатиш учун инспектор нафақат қонунчилик бўйича саводхон бўлиши, балки ривожланган шахсий фазилатларни ҳам эгаллаши лозим: ҳамдардлик, мулоқот кўникмалари, стрессга бардошлилик ва медиатор сифатида ҳаракат қила олиш қобилияти. Психологик билимларнинг йўқлиги "ишончсизлик тўсиғи"нинг шаклланишига бевосита сабаб бўлади, чунки вазиятни юмшатиш ёки зўравонликсиз мулоқот усуллари билмайдиган инспектор инқирозда бўлган оила билан ишончли муносабатлар ўрната олмайди. Унинг иши самарадорлиги замонавий маҳалла оиласининг ўзига хос хусусиятларини чуқур тушунишга тўғридан-тўғри боғлиқ.

Маҳалла оиласи шароитида ота-оналар бефарқлигига таъсир этувчи омиллар

Самарали профилактика тизимини шакллантириш учун оилани пассив таъсир объекти сифатида эмас, балки кўплаб ташқи ва ички омиллар таъсирига учраши мумкин бўлган мураккаб ижтимоий тизим сифатида кўриб чиқиш зарур. Ота-оналар бефарқлигига олиб келадиган чуқур сабабларни англаш, оқибатлар билан курашишдан муаммонинг илдизларига ечим топишга ўтишга имкон беради. "Бефарқ муносабат" бир хил ҳодиса эмаслигини ва унинг асосий сабабларига кўра турли кўринишларда бўлиши мумкинлигини тушуниш муҳим:

1. Ижтимоий-иқтисодий босим туфайли эътиборсизлик. Бу меҳнат миграцияси ёки ота-оналарнинг ҳаддан ташқари банд бўлиши билан боғлиқ энг кенг тарқалган тур. Улар ёмон ниятда эмас, балки оиланинг асосий эҳтиёжларини қондириш зарурати туфайли жисмоний ва ҳиссий жиҳатдан болалардан ўзоқлашадилар. Бундай ҳолларда болалар кўпинча қариндошлар қарамоғида қоладилар, улар эса ҳар доим ҳам тегишли назорат ва ҳиссий қўллаб-қувватлашни таъминлай олмайдилар.

2. Билимнинг етишмаслиги туфайли эътиборсизлик. Бу ҳолда ота-оналар ўз фарзандларига чин дилдан яхшилик исташлари мумкин, аммо асосий педагогик ва психологик билимларга эга бўлмайдилар. Улар боланинг ёш хусусиятларига хос эҳтиёжларини тушунмайдилар, конструктив мулоқот ўрнатиш ва низоларни ҳал қилишни билмайдилар, бу эса тушкунлик, ожизлик ва натижада боланинг муаммоларидан ҳиссий "четлашиш"га олиб келади.

3. Атайлаб ҳиссий бегоналашув. Бу тур ота-оналарнинг шахсий инқирозлари, руҳий бузилишлари, спиртли ичимликлар ёки гиёҳванд моддаларга қарамлиги билан боғлиқ. Улар жисмонан боланинг ёнида бўлсалар-да, ҳиссий жиҳатдан унга етиб бора олмайдилар, ўзларининг ҳал қилинмаган муаммолари туфайли ғамхўрлик ва хавфсизликни таъминлай олмайдилар.

Бу нуқтаи назардан, маҳалла икки томонлама роль ўйнайди. Бир томондан, у қоралаш ва миш-мишлар орқали қўшимча ижтимоий босим ўтказиб, оиланинг яққаланишини кучайтириши мумкин. Бошқа томондан, у кучли қўллаб-қувватлаш салоҳиятига эга. Инспекторнинг вазифаси ижтимоий тамғалаш каби салбий омилларни юмшатиш учун маҳалланинг ижобий имкониятларидан (оқсоқоллар обрўси, аёллар қўмиталарининг фаоллиги) фойдаланишни ўрганишдир. Ушбу мураккаб омилларни тушуниш конструктив муносабатларга тўсқинлик қилувчи тўсиқларни аниқлаш учун асос бўлади.

Инспектор ва оила ўртасидаги муносабатлардаги асосий тўсиқлар:

Ушбу бўлимнинг мақсади профилактика инспекторининг болаларга бефарқ муносабатда бўлган оила билан самарали ишлашига тўсқинлик қилувчи аниқ тўсиқларни тизимлаштириш ва таҳлил қилишдан иборат. Бу тўсиқлар ҳам институтсионал, ҳам психологик хусусиятга эга.

Оила томонидан ишончнинг паст даражаси оилаларда, айниқса меҳнат миграцияси шароитида, инспекторни кўпинча ёрдамчи эмас, балки жазо тизими вакили сифатида қабул қилади. Улар инспекторнинг ташрифи ўзларининг нозик ҳаётий режаларини издан чиқариши мумкинлигидан хавотирланади. Бу ҳолат оилаларнинг маълумотларни яшириши ва расмий тарзда мулоқот қилишига олиб келади. Натижада, инспектор ҳақиқий вазиятни тушуниш ва муаммо жиддийлашмасдан олдин ёрдам кўрсатиш имкониятидан маҳрум бўлади

Ягона диагностика усулларининг йўқлиги. "Лоқайд муносабат"ни баҳолашнинг аниқ ва стандартлаштирилган мезонлари мавжуд бўлмагани сабабли, инспекторлар ўз субъектив фикрига таянишга мажбур бўлмоқдалар. Бу эса ўз вақтида чоралар кўрилмаслигига олиб келади: асосий эҳтиёжлари қондирилган, бироқ ҳиссий эътиборсизликдан азият чекаётган бола узоқ вақт давомида тизим эътиборидан четда қолиши мумкин.

Идоралараро ҳамкорликнинг сустлиги. Бола ўз вақтида психологик ёки тиббий ёрдам олмайди, чунки мактаб ҳамширасининг кўкаришлар ҳақидаги маълумоти инспекторга етиб бормайди, мактабга келмаслик тўғрисидаги маълумотлар эса васийлик органларига юборилмайди. Ҳар бир ташкилот алоҳида-алоҳида иш олиб боради ва натижада бола тўлиқ ҳимоясиз қолади.

Профилактика ишларига расмий муносабат. Миқдорий кўрсаткичлар ва ҳисоботларга ("қоғозбозликка") эътибор қаратиш, оила билан ҳақиқий, сифатли ишлаш ўрнига, мақсадларни бузиб кўрсатади. Бола ва унинг оиласи ҳақиқий ғамхўрлик объекти эмас, балки ҳисоботдаги оддий рақамга айланади. Инспекторнинг саъй-

ҳаракатлари чуқур муаммоларни ҳал қилиш ўрнига, ҳужжатларни расмийлаштириш билан чекланиб қолмоқда.

Қўйидаги тавсиялар профилактика инспекторининг ишини тизимли равишда ўзгартиришга қаратилган: расмий назоратдан давлат тузилмалари, маҳалла ва оила ўртасидаги ҳақиқий ёрдам ва ҳамкорлик тизимини яратишга ўтиш.

1. Инспекторларнинг касбий малакасини ошириш. Фақат ҳуқуқий жиҳатларга эмас, балки қўйидаги асосий йўналишларга қаратилган мажбурий ва мунтазам малака ошириш дастурларини жорий этиш лозим: оила ичидаги муносабатлар динамикасини тушуниш учун болалар ва оила психологияси асослари; низоларни ҳал этиш учун медиация ва конфликтология бўйича амалий машғулотлар; ишончли мулоқот ўрнатиш учун зўравонликсиз мулоқот усулларини ўзлаштириш; болалар ҳуқуқларини ҳимоя қилишнинг ҳуқуқий механизмларини чуқур ўрганиш.

2. Стандартлаштирилган иш услубларини ишлаб чиқиш ва жорий этиш. Хавфларни баҳолашнинг кўп босқичли протоколини (ХБКП) яратиш ва амалиётга киритиш зарур. Ушбу протокол диагностикани стандартлаштириш ва табақалаштирилган ёндашувга ўтиш имконини беради:

- 1-даража (яшил): Умумий кузатувни талаб қиладиган минимал хавфли оилалар.
- 2-даража (сарик): Мақсадли қўллаб-қувватлаш (маслаҳат, ижтимоий ёрдам) керак бўлган, улар билан ишлаш алоҳида эътибор талаб қиладиган оилалар.
- 3-даража (қизил): Жиддий аралашув ва васийлик органларининг жалб этилишини талаб қиладиган инқирозли вазиятдаги оилалар.

3. Идоралараро ҳамкорликни мустаҳкамлаш. Ҳар бир маҳалла даражасида оилани қўллаб-қувватлаш бўйича фанлараро жамоани ташкил этиш орқали мувофиқлаштиришни институтсионаллаштириш лозим. Унинг таркибига қўйидагилар кириши керак: профилактика инспектори, мактаб психологи, патронаж ҳамшираси ва маҳалланинг ваколатли вакили. Жамоанинг вазифаси - "сарик" ва "қизил" хавф даражасидаги оилалар ҳолатларини кўриб чиқиш ва ягона, келишилган ёрдам режасини ишлаб чиқиш учун ҳар чоракда йиғилишлар ўтказишдан иборат.

4. Маҳалла салоҳиятини ошириш ва ҳамкорликни ривожлантириш. Маҳалладан назорат воситаси сифатида фойдаланиш эмас, балки унинг ўз имкониятларини кенгайтиришга эътибор қаратиш лозим. Бу маҳалла фаоллари, "Кенгашлар" аъзоларини қўллаб-қувватлаш ва ўқитишни ўз ичига олади, токи улар медиаторлар, мураббийлар вазифасини бажара олсин ва ота-оналар учун ўзаро ёрдам гуруҳларини тузсин. Мақсад оилани жамоат кучи билан назорат қилиш эмас, балки қўллаб-қувватловчи ва масъулиятли муҳитни шакллантириш учун маҳалланинг ички ресурсларини кучайтириш.

Ушбу чора-тадбирларнинг амалга оширилиши инқирозларга нафақат жавоб бера оладиган, балки уларнинг олдини олишга қодир бўлган мослашувчан ва самарали тизимни яратиш имконини беради.

Маҳалла тизимида профилактика инспекторининг оила билан ўзаро ҳамкорлиги муаммосининг таҳлили унинг мураккаблиги ва кўп қирралигини кўрсатади. Ота-оналарнинг болаларга бефарқ муносабати чуқур ижтимоий-иқтисодий ва шахсий муаммоларнинг оқибати бўлиб, комплекс ёндашувни талаб этади. Иш самарадорлиги нафақат инспекторнинг шахсий фазилатларига, балки тизимли тўсиқларга ҳам боғлиқ: ишонч ва психологик компетенцияларнинг етишмаслигидан тортиб, идоралараро ҳамкорликнинг заифлиги ва расмиятчиликкачадир.

Ҳисоботнинг якуний хулосаси шундан иборатки, Ўзбекистонда болаларнинг ҳуқуқ ва манфаатларини самарали ҳимоя қилиш фақат жазоловчи-реактив моделдан хизмат кўрсатувчи-профилактик моделга тубдан ўтиш орқалигина мумкин. Янги ёндашув доирасида инспектор нафақат назоратчи, балки мувофиқлаштирувчи ва ёрдам ташкилотчиси, оила ва барча мавжуд ресурслар - ижтимоий, психологик, таълим ва тиббий ресурслар ўртасидаги боғловчи бўғин бўлиши керак.

Таклиф этилган тавсияларни амалга ошириш - инспекторларнинг малакасини оширишдан тортиб, маҳалланинг ўз салоҳиятини оширишгача - жамиятнинг соғлом ва барқарор келажагига стратегик инвестициядир. Маҳалла даражасида назорат қилувчи эмас, балки қўллаб-қувватловчи муҳитни яратиш орқали оила институтини мустаҳкамлаш кўплаб ижтимоий муаммоларнинг эрта босқичда олдини олиш ва Ўзбекистон фуқароларининг келажак авлодлари фаровонлиги учун мустаҳкам пойдевор яратиш имконини беради.

Фойдаланилган адабиётлар:

24. Таштемиров А. Кибержиноятчилик ва унинг ўзига хос шаклланиш даврлари //Общественные науки в современном мире: теоретические и практические исследования. – 2023. – Т. 2. – С. 133-139.

25. Abduxalilov H. D., Xusanova M. M. Voyaga yetmagan jinoyatchining shaxsi //Central Asian Journal of Multidisciplinary Research and Management Studies. – 2024. – Т. 1. – №. 8. – С. 146-148.

26. Таштемиров А. А. и др. Ижтимоий тармоқлар орқали содир этилаётган жиноятларга қарши курашиш чора-тадбирлари //Models and methods for increasing the efficiency of innovative research. – 2023. – Т. 2. – №. 21. – С. 24-31.

27. Nasilloev A. The absence of civil conflicts-a priority direction in the activities of internal affairs bodies in ensuring the rule of law //American journal of education and learning. – 2025. – Т. 3. – №. 9. – С. 770-776.

28. Таштемиров А., Юлдошев Х. Ҳуқуқбузарликлар профилактикасини амалга оширишда оммавий ахборот воситалари ва блогерлар билан ҳамкорликнинг ўзига хос жиҳатлари //Академические исследования в современной науке. – 2024. – Т. 3. – №. 17. – С. 55-61.

29. Abduxalilov X. et al. Profilaktika inspektorining qo 'shmachilik qilish va fohishaxona saqlash bilan bog 'liq jinoyatlar bo 'yicha tezkor qidiruv bilan hamkorligini takomillashtirish //Общественные науки в современном мире: теоретические и практические исследования. – 2024. – Т. 3. – №. Maxsus son 12. – С. 78-84.

30. Насиллоев А. Ички ишлар органларининг лицензиялаш ва хабардор қилиш тартибдаги назорат ваколатлари ва уларни такомиллаштириш масалалари //Наука и инновация. – 2024. – Т. 2. – №. 38. – С. 23-25.

31. Ўғли А. Ҳ. Д., Усмонов А. Р. Ў. Сув тошқинлари пайтида жамоат хавфсизлигини таъминлаш //Eurasian Journal of Law, Finance and Applied Sciences. – 2024. – Т. 4. – №. 5. – С. 299-307.

32. Абдухалилов Х. Д. Ў., Валиев Б. Б. Ў. Босқинчилик жиноятларини профилактика қилишнинг долзарб масалалари //Central Asian Journal of Multidisciplinary Research and Management Studies. – 2024. – Т. 1. – №. 7. – С. 116-119.

33. Abduxalilov H. D., Mustafoev S. S. Huquqbuzarliklarning yakka tartibdagi profilaktikasi tushunchasiga oid nazariy taxlil //Central Asian Journal of Multidisciplinary Research and Management Studies. – 2024. – Т. 1. – №. 8. – С. 33-37.

34. Abduxalilov X., Ernazarov A. Implementation of preventive measures by prevention inspector for minors returning from penal institutions //Академические исследования в современной науке. – 2025. – Т. 4. – №. 3. – С. 93-96.

35. Abduxalilov X., Ismoilov I. Profilaktika inspektorining huquqbuzarliklarning viktimologik profilaktikasini tashkil etishda mahalla yettiligi bilan o 'zaro hakmorligini takomillashtirish //Общественные науки в современном мире: теоретические и практические исследования. – 2024. – Т. 3. – №. Maxsus son 12. – С. 57-61.